

Opvallende punten per partij – Doorrekening verkiezingsprogramma's door CPB & PBL – 2025

GroenLinks-PvdA

- GroenLinks-PvdA realiseert veel meer reductie van broeikasgasemissies dan in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat uit een combinatie van subsidies, heffingen en normeringen en leidt tot substantiële emissiereductie in de sectoren industrie, gebouwde omgeving, mobiliteit en landbouw.
- De belangrijkste maatregelen die hieraan bijdragen in de industrie zijn een transitiebudget voor het bedrijfsleven, het vervallen van vrijstellingen in de EB voor het niet-energetisch gebruik van aardgas en het verhogen van het budget voor de EIA, MIA en VAMIL. De verhoging van het budget voor de EIA, MIA en VAMIL is ook in de gebouwde omgeving de belangrijkste maatregel. In de sector mobiliteit dalen de emissies door invoering van een kilometerheffing in plaats van de mrb.
- Het maatregelenpakket leidt voor een relatief groot deel van de emissiereductie tot toename van broeikasgasemissies buiten Nederland. Dat is vooral het geval in de landbouw, de luchtvaart en beperkt in de industrie.
- Het maatregelenpakket van GroenLinks-PvdA leidt tot een veel grotere stap naar het behalen van de **stikstofdoelen** dan in het basispad. Het maatregelenpakket van de partij bestaat uit normeringen, heffingen en subsidies. Dit leidt tot een aanzienlijk lagere uitstoot van ammoniak in de landbouw. De belangrijkste maatregelen die hier aan bijdragen zijn de invoering van een strikte maximale veebezetting per hectare voor alle dieren, de invoering van een systeem van verhandelbare ammoniakemissierechten met dalend plafond, een kunstmestverbod op grasland en verschillende heffingen.
- Daarnaast neemt de uitstoot van stikstofoxiden bij GroenLinks-PvdA af door prijszetsmaatregelen in de mobiliteitssector en een heffing op stikstofoxiden in de industrie.

D66

- D66 realiseert veel meer reductie van broeikasgasemissies dan in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat uit een combinatie van subsidies, heffingen en normeringen en leidt tot een substantiële emissiereductie in de sectoren industrie, gebouwde omgeving, mobiliteit en landbouw.
- De belangrijkste maatregelen die hieraan bijdragen in de industrie zijn de heffing op polymeren, een verplichting voor groene waterstof en het verhogen van het budget voor de EIA, MIA en VAMIL. In de sector mobiliteit dragen invoering van een kilometerheffing in plaats van de mrb en een vrachtwagenheffing bij aan de emissiereductie.

- Het maatregelpakket leidt voor een relatief groot deel van de emissiereductie tot toename van broeikasgasemissies buiten Nederland. Dat is vooral het geval in de industrie, waar de productie van de energie-intensieve industrie in Nederland afneemt, en beperkt in de landbouw.
- Het maatregelpakket van D66 leidt tot een veel grotere stap naar het behalen van de **stikstofdoelen** dan in het basispad. Het maatregelenpakket van de partij bestaat uit normeringen, heffingen en subsidies. Dit leidt tot aanzienlijk mindere uitstoot van ammoniak in de landbouw. De belangrijkste maatregelen die
- hieraan bijdragen zijn de invoering van een strikte maximale veebezetting per hectare voor melkvee en het aanscherpen van uitstootnormen van stallen. Ook is er budget voor beëindigen van veehouderijen. Er komen heffingen op kunstmest en broeikasgassen in de landbouw.
- Daarnaast neemt de uitstoot van stikstofoxiden af door beprijzingsmaatregelen in de mobiliteitssector en heffing op stikstofoxiden in de industrie.

VVD

- De VVD realiseert een reductie van broeikasgasemissies in dezelfde orde van grootte als in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat voornamelijk uit enerzijds subsidies en normeringen, anderzijds uit lastenverlichting en leidt tot beperkte emissiereductie in de sectoren landbouw en landgebruik.
- De belangrijke maatregelen die hieraan bijdragen zijn bedrijfsbeëindiging en de invoering van afrekenbare emissienormen op bedrijfsniveau. In het landgebruik wordt een relatief aanzienlijke reductie gerealiseerd door het nemen van vernattingsmaatregelen in het gehele veenweidegebied. De emissiereducties in de industrie door het verhogen van het budget voor de SDE++ vallen ongeveer weg tegen de toename van de emissies door het afschaffen van de CO2-heffing industrie, uitgezonderd voor de afvalverbrandingsinstallaties.
- Het maatregelpakket van de VVD leidt tot een grotere stap naar het behalen van de **stikstofdoelen** dan in het basispad. Het maatregelenpakket van de partij bestaat uit een normering en subsidies, en leidt vooral tot minder uitstoot van ammoniak in de landbouw. De belangrijkste maatregelen die hieraan bijdragen zijn het invoeren van afrekenbare emissienormen op bedrijfsniveau en aanvullend budget voor het beëindigen van veehouderijen.

CDA

- Het maatregelenpakket van het CDA realiseert meer reductie van broeikasgasemissies dan in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat voornamelijk uit enerzijds subsidies en normeringen, anderzijds uit lastenverlichting en leidt vooral tot emissiereductie in de gebouwde omgeving en de industrie.

- De belangrijkste maatregel in de gebouwde omgeving is de verplichting om hybride warmtepompen toe te passen bij vervanging van gasketels.
- In de industrie dalen de emissies door extra subsidies in de SDE++ en de EIA, MIA en VAMIL, dit effect is groter dan de toename van de emissies door het afschaffen van de CO₂-heffing industrie met uitzondering van de afvalverbrandingsinstallaties.
- Het maatregelpakket van het CDA leidt tot een grotere stap naar het behalen van de **stikstofdoelen** dan in het basispad. Het maatregelenpakket van de partij bestaat uit normeringen en subsidies, en leidt vooral tot minder uitstoot van ammoniak in de landbouw.
- De belangrijkste maatregelen die hieraan bijdragen zijn het invoeren van afrekenbare emissienormen op bedrijfsniveau en aanvullend budget voor het beëindigen of extensiveren van veehouderijen. Het CDA stelt budget beschikbaar voor doelsturing, stimulering van bedrijfsmanagementmaatregelen en aanpassing van stalsystemen.

BBB

- Het maatregelenpakket van de BBB realiseert minder reductie van broeikasgasemissies dan in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat met name uit lastenverlichting en ombuigingen en leidt tot een substantiële toename van de emissies in de industrie. Met name het afschaffen van de CO₂-heffing industrie en de ombuigingen op de SDE++ dragen hieraan bij.
- Het maatregelenpakket van de BBB houdt de inspanning om de **stikstofdoelen** te halen gelijk aan het basispad. De BBB introduceert subsidies die zijn gericht op het ondersteunen van stalinnovatie en managementmaatregelen en voor de implementatie van 'doelsturing'. De ammoniakuitstoot in de landbouw daalt beperkt als gevolg van het gehele maatregelpakket.

ChristenUnie

- De ChristenUnie realiseert veel meer reductie van broeikasgasemissies dan in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat uit een combinatie van subsidies, heffingen en normeringen en leidt tot een substantiële emissiereductie in de sectoren industrie, gebouwde omgeving, mobiliteit en landbouw.
- De belangrijkste maatregelen die hieraan bijdragen zijn extra budget voor maatwerkafspraken in de industrie en introductie van een kilometerheffing in plaats van de mrb.
- Het maatregelpakket leidt voor een relatief beperkt deel van de emissiereductie tot toename van broeikasgasemissies buiten Nederland.
- Het maatregelpakket van de ChristenUnie leidt tot een veel grotere stap naar het behalen van de **stikstofdoelen** dan in het basispad. Het

maatregelenpakket van de partij bestaat uit normeringen, heffingen en subsidies. Dit leidt tot aanzienlijk minder uitstoot van ammoniak in de landbouw.

SGP

- De SGP realiseert een reductie van broeikasgasemissies in dezelfde orde van grootte als in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat enerzijds uit lastenverzwaring, anderzijds uit lastenverlichting en leidt tot beperkte emissiereductie in de sectoren industrie en gebouwde omgeving. De emissiereducties door een heffing op productie van polymeren en op luchtverontreinigende emissies vallen ongeveer weg tegen een toename van de emissies door het afschaffen van de CO₂-heffing industrie.
- De belangrijkste maatregel die bijdraagt aan emissiereductie in de gebouwde omgeving is de verplichting om hybride warmtepompen toe te passen bij vervanging van gasketels.
- Het maatregelenpakket leidt in industrie tot een beperkte toename van emissies buiten Nederland.
- Het maatregelenpakket van de SGP houdt de inspanning om de **stikstofdoelen** te halen gelijk aan het basispad. Het maatregelenpakket van de partij bestaat uit subsidies, normering en een heffing. Dit leidt tot een beperkte daling van de ammoniakuitstoot in de landbouw.
- De uitstoot van stikstofoxiden neemt af door een heffing op stikstofoxiden in de industrie.

NSC

- NSC realiseert een reductie van broeikasgasemissies in dezelfde orde van grootte als in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat voornamelijk uit lastenverlichting en een ombuiging en leidt tot een beperkte toename van emissies in de sector industrie. De belangrijkste maatregelen die hieraan bijdragen in de industrie zijn het afschaffen van de CO₂-heffing industrie, uitgezonderd voor de afvalverbrandingsinstallaties, en minder budget voor de SDE++.
- Het maatregelenpakket van NSC houdt de inspanning om de **stikstofdoelen** te halen gelijk aan het basispad.
- Het maatregelenpakket van de partij bestaat voornamelijk uit normeringen en subsidies. NSC stelt de invoering voor van een norm voor grondgebondenheid. De ammoniakuitstoot van de landbouw daalt beperkt.

JA21

- JA21 realiseert minder reductie van broeikasgasemissies dan in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat voornamelijk uit een combinatie van lastenverlichting en ombuigingen en leidt tot een substantiële toename van de

emissies in de sectoren industrie en energie. De belangrijkste maatregelen die hieraan bijdragen in de industrie zijn het afschaffen van de CO₂-heffing industrie, het afschaffen van de EIA, MIA en VAMIL en het niet meer openstellen van de SDE++.

- Door het schrappen van nieuwe offshore-netuitbreidingen nemen de emissies in de energiesector toe doordat er minder wind op zee wordt gerealiseerd dan in het basispad. De partij kiest daarmee voornamelijk voor lastenverlichting en ombuigingen.
- Het maatregelenpakket van JA21 houdt de inspanning om de **stikstofdoelen** te halen gelijk aan het basispad. De partij buigt om op het budget voor stikstofmaatregelen en stelt hiervoor geen nieuwe maatregelen in de plaats.

Volt

- Volt realiseert veel meer reductie van broeikasgasemissies dan in het basispad.
- Het maatregelenpakket bestaat voornamelijk uit heffingen en leidt tot substantiële emissiereductie in de sectoren industrie en de landbouw. De belangrijkste maatregelen die hieraan bijdragen zijn het vervallen van vrijstellingen in de energiebelastingen, een heffing op de productie van polymeren, een heffing op de uitstoot van luchtverontreinigende stoffen en een CO₂-heffing in de landbouw.
- In de mobiliteit dalen de emissies door de invoering van een kilometerheffing. Het grote aantal heffingen en interacties tussen die heffingen maken de budgettaire opbrengst daarvan meer onzeker.
- Het maatregelenpakket leidt voor een relatief groot deel van de emissiereductie tot toename van broeikasgasemissies buiten Nederland. Dat is vooral het geval in de industrie, waar de productie van de energie-intensieve industrie in Nederland afneemt, en de landbouw.
- Het maatregelenpakket van Volt leidt tot een veel grotere stap naar het behalen van de **stikstofdoelen** dan in het basispad. Het maatregelenpakket van de partij bestaat uit heffingen en normeringen. Dit leidt tot een aanzienlijk lagere uitstoot van ammoniak in de landbouw. De belangrijkste maatregelen zijn de invoering van verschillende heffingen, zoals een broeikasgasheffing voor de landbouw, een slachtheffing en een kunstmestheffing.
- Daarnaast neemt de uitstoot van stikstofoxiden af door kilometerbeprijzing in de mobiliteitssector en door een heffing op stikstofoxiden en productieafname in de industrie.